

ARVOITUS

Mikä jouluiinen tilaisuus olen?

1. Herätän vanhempien tunteet ja muistot.
2. Saan lapset laulamaan ja näyttelemään.
3. Aloitan koululaisten joululoman.

Vastaus: joulujuhla tai kuusijuhla

Joulujuhla ja kuusijuhla

Mitä sinä muistat koulun joulujuhlita tai kuusijuhlita? Kansakoulun kuusijuhlissa suomalaiset tutustuivat uusiin joulutapoihin, joista tuli kotien jouluperinteitä. Kuusijuhliin vaikuttivat Jyväskylän seminaarin joulujuhlat.

Jyväskylän seminaari oli Suomen ensimmäinen oppilaitos, josta valmistui kansakoulun opettajia. Nämä 4 500 opettajaa työskentelivät eri puolilla Suomea ja levittivät seminaarin oppeja eteenpäin.

Seminaarin joulujuhlissa juhlasalin kunniapaikalla oli suuri kuusi,

jonka koristeet tehtiin käsityönä. Kuusen ympärillä pidettiin puheita, laulettiin joululauluja ja esitettiin lyhyitä näytelmiä eli kuvaelmia. Seminaarin joulujuhlat vaikuttivat kansakoulujen kuusijuhliin ja kouluista uudet juhlatavat levisivät koteihin.

Jyväskylän seminaarista valmistunut opettaja ja runoilija Immi Hellén kirjoitti *Kuusijuhlassa*-runon:

*On joulua ilmassa, tunnemme sen,
on tähtien heijastusta,
on tuoksua kuusen kotoisen,
on rinnassa riemastusta!
Oi, ojenna kätesi, ystävä, mulle!
Minä kuiskaan iloisen asian sulle:
On koulussa meillä nyt joulu.*

Kuva: Kirsi Alastalo

Monet koululaiset saivat joulupukilta herkuja ruskeassa paperipussissa.

Kansakoulun kuusijuhla päätti syyslukukauden joulukuun puoleessa välissä. Juhlaan valmistauduttiin huolellisesti. Opettajat ja koululaiset koristelivat juhlatilan kauniiksi ja harjoittelivat esityksiä. Kuusijuhlaan kutsuttiin koululaisten vanhemmat ja usein myös pienet sisarukset. Varsinkin maaseudulla matka kohti pimeydessä loistavaa koulua oli mieleen painuva kokemus. Juhlatunnelmaa lisäsi, jos päällä oli uudet vaatteet tai kengät.

Juhlatilana oli usein voimistelusalii. Kynttilät valaisivat ja kuusi tuoksui, arkinen koulu oli muuttunut uudeksi.

Vierailia oli aikaa ihastella ja tarkastella joulukoristeita ennen ohjelman alkua. Ehkä uusia koristeita ehtisi tehdä kotonakin joulua odottaessa?

Kuusijuhlassa laulettiin *Enkeli taivaan* -virsi, jota opettaja säesti urkuharmonia polkien. Myös joululauluja laulettiin yhdessä. Jouluevankeliumi esitettiin seimikuvaelmana, jossa esiintyivät anakin Maria, Josef, Jeesus-lapsi, enkeli ja paimenia. Ohjelmaan saattoi kuulua myös tonttuleikkejä ja satunäytelmiä. Kuusijuhlan kohokohta oli joulupukki, joka jakoi kaikille ruskean paperipussin. Pussista löytyi usein omena, piparkakku, pulla tai makeisia.

CC BY 4.0 Helsinginkuvia

Tuhkimo-näytelmä Tyttönormaalilyseon joulujuhlassa Helsingissä vuonna 1951

Kuva: CC BY 4.0 Kari Hakli / Helsinginkuvia

Näytelmä ruotsinkielisen tyttölyseon joulujuhlassa vuonna 1973

Kuva: CC BY-NC 2.0 Tiina Rantakoski

Koululaiset soittavat ja laulavat joulujuhlassa.

Monet jouluperinteet levisivät kuusijuhlien ansiosta koko Suomeen. Esimerkiksi joulukuusi, piparkakut, joulukortit ja monet joululaulut tulivat kaikille tutuksi.

Kuusijuhla antoi myös esikuvan monenlaisille jouluisille juhlille. Näitä ovat muun muassa yhteisöjen pikkujoulut ja puurojuhlat.

Edelleen on tavallista, että koulujen joulujuhlissa lauletaan Enkeli taivaan -virsi tai esitetään seimikuvaelma. Niihin ei ole pakko osallistua. Kristinuskon tapahtuminen sijasta joulujuhla painottuu joulun kulttuuriperinteeseen. Koululaiset saavat esittää taitojaan laulaen, soittaen ja näytellen.

Vanhemmille juhlisiin osallistuminen herättää ylpeyden lisäksi omat koulumuistot. Koulujen joulujuhlat yhdistävät eri ikäpolvia monin tavoin.

Kysymyksiä

Mikä oli koulun joulujuhlassa parasta?

Oletko esiintynyt koulun joulujuhlassa?

Kuva: CC BY-NC 2.0 Tiina Rantakoski